

PvdA

HARDERWIJK

**STERK VOOR
ZORG EN WERK**

VERKIEZINGSPROGRAMMA 2010-2014

“PvdA Harderwijk; van harte aanbevolen!”

In dit PvdA-verkiezingsprogramma ‘Sterk voor zorg en werk’ staan, samengebracht in negen korte hoofdstukken, de onderwerpen die de basis vormen voor ons politieke handelen in de komende gemeenteraadsperiode.

Wij wensen u veel plezier bij het lezen van ‘*Sterk voor zorg en werk*’.

Het afdelingsbestuur van de PvdA Harderwijk,

Paul Hoogland

Jan Albert Kram

Niesje Snijder

Onno van de Velde

Dit PvdA-verkiezingsprogramma is vastgesteld in de ledenvergadering van de afdeling Harderwijk op 23 november 2009.

Inhoud

Hoofdstuk 1. Beleid en bestuur; luisteren als basis	4
Hoofdstuk 2. Aan het werk; voor nu en later	4
Hoofdstuk 3. Zorg voor kwetsbare mensen	5
Hoofdstuk 4. Sociaal; solidair en solide	6
Hoofdstuk 5. Wonen; betaalbaar en bereikbaar	7
Hoofdstuk 6. Woonwijken; schoon en veilig	9
Hoofdstuk 7. Milieu; groen en duurzaam	10
Hoofdstuk 8. Onderwijs, sport, kunst en cultuur; een mix	11
8.1 Onderwijs: niemand van school zonder diploma	11
8.2 Sport: verbindt en daagt uit	12
8.3 Kunst en cultuur: bron van inspiratie	13
Hoofdstuk 9. Financiën op orde	13

1. **Beleid en bestuur; luisteren als basis**

De PvdA Harderwijk gelooft in de modernisering van de democratie. Bij de Harderwijker en Hierdenaar, die inspraak heeft op school en op het werk en die als kritische consument is gaan denken, past niet 'een keer in de vier jaar stemmen en verder mond houden'. Stads- en dorpsgenoten die actief betrokken willen worden en inbreng willen leveren bij het bestuur van de stad moeten daartoe de mogelijkheden hebben.

Betrouwbaar lokaal bestuur, beleid dat hout snijdt en slagvaardige dienstverlening zijn zaken waarop iedereen moet kunnen rekenen. Dit betekent voor de PvdA Harderwijk dat de gemeente Harderwijk zich actief moet inspannen om inwoners nog beter te betrekken bij lokaal beleid en bestuur. De gemeente moet ook meer werk maken van samenwerking met andere overheden en de stad Harderwijk prominenter profileren en promoten.

Voor Harderwijk en de regio vormt de oprukkende Randstad een bedreiging voor de natuur en het open landschappelijk karakter. De PvdA Harderwijk staat voor het behoud van de kernwaarden van onze stad en regio.

De komende raadsperiode wil de PvdA Harderwijk:

- volop verantwoordelijkheid op zich nemen in gemeenteraad en college;
- een gemeenteraad en college die vaker samen de wijken in gaan, met wijkbewoners praten en goed luisteren;
- sociaal denken en doen introduceren op elk gemeentelijk beleidsterrein;
- een Jongeren Platform dat jongeren uit Harderwijk en Hierden meer betreft en inzicht en invloed geeft op samenleving, gemeentelijk beleid en bestuur;
- actieve en transparante samenwerking met alle buurgemeenten, intergemeentelijk samenwerkingsverband Regio Noord-Veluwe, intergemeentelijke Sociale Dienst Veluwerand en provincies Gelderland en Flevoland;
- een portefeuillehouder stadspromotie (de burgemeester) die Harderwijk lokaal, nationaal en internationaal actief profileert (onder meer via een stedenband Harderwijk met Duitse Hanzestad).

2. **Aan het werk; voor nu en later**

Ook Harderwijk kan niet ontkomen aan de gevolgen van de economische crisis. Het gaat weliswaar beter in Harderwijk dan in de rest van het land, toch zullen werkloosheidscijfers stijgen. Meer mensen zullen een beroep moeten doen op een uitkering. Voor de PvdA Harderwijk staat het creëren en uitbreiden van werkgelegenheidsmaatregelen bovenaan het prioriteitenlijstje. Want werk is van groot belang. Werk betekent niet alleen inkomen. Het draagt bij aan het gevoel van eigenwaarde, zorgt voor sociale contacten en vermindert de afhankelijkheid van anderen. Werk houdt mensen betrokken bij de samenleving. In deze tijd van crisis is armoedebestrijding nog urgenter geworden. De PvdA Harderwijk vindt werk de beste remedie tegen armoede, naast goede financiële regelingen.

De PvdA Harderwijk blijft zich inzetten voor werk voor iedereen. Dat is in mindere economische tijden moeilijk. Toch is het juist nu hard nodig om mensen die de dupe (dreigen te) worden een handje te helpen; vanuit de solidariteitsgedachte. Er zijn op de arbeidsmarkt te veel mensen in een kwetsbare positie.

Voormalig bijstandsgerechtigden, jongeren, ouderen, nieuwe Nederlanders en mensen met een chronische ziekte vliegen er vaak als eerste uit. Hun perspectief om snel een nieuwe baan te vinden is vaak gering. Om deze kwetsbare groep aan de slag te helpen is maatwerk noodzakelijk. De PvdA Harderwijk wil zoveel mogelijk mensen aan het werk houden. Wie zijn of haar baan kwijtraakt moet vlot elders een baan kunnen vinden. Als dit niet lukt, dan is het volgen van een opleiding en/of een stage belangrijk voor de zelfredzaamheid van werkzoekenden. Dit vergroot tevens de kansen op de arbeidsmarkt.

Om nu en later voor inwoners van Harderwijk voldoende banen te realiseren is een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven noodzakelijk. Voor de PvdA Harderwijk is het van belang dat dit bedrijven zijn waarmee veel werkgelegenheid is gecreëerd. Het Waterfront is, naast een omvangrijk woningbouwproject ook een belangrijke economische pijler en daardoor van belang voor extra werkgelegenheid. Het Waterfront zal direct en indirect een belangrijke impuls geven aan de werkgelegenheid in Harderwijk. Ook de uitbreiding van Lelystad Airport zal onze lokale en regionale economie kansen bieden voor de toekomst.

De komende raadsperiode wil de PvdA Harderwijk:

- een breed en gedifferentieerd aanbod aan werkgelegenheid op onze bedrijventerreinen;
- versnelde uitvoering van geplande bouw- en wegenprojecten om werknemers in de (wegen)bouw aan het werk te houden;
- kwijtschelding van gemeentelijke heffingen voor zelfstandigen met een laag inkomen;
- geen wachtlijsten voor de sociale werkvoorziening;
- een 'Coalitie van de Arbeid' (waarin lokale en regionale ondernemers, onderwijsinstellingen, Sociale Dienst Veluwerand en uitkeringsinstantie UWV zitting hebben) om via een Taskforce Recessiebestrijding te komen tot directe werkgelegenheid en/of scholing voor mensen zonder werk;
- aanbestedingsafspraken maken met bouwondernemingen om voor de uitvoering van gemeentelijke bouwprojecten werkzoekenden uit onze gemeente in dienst te nemen;
- de gemeente Harderwijk in een voorbeeldfunctie bij het in dienst nemen van mensen met minder kansen op de arbeidsmarkt (zoals mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking, nieuwe Nederlanders, vrouwen en ouderen);
- dat uitkeringsgerechtigden die kunnen werken moeten meewerken aan scholing (zoals het leren van de Nederlandse taal, regulier onderwijs en vakscholing of deelnemen aan re-integratietrajecten).
- dat bij het gemeentelijk aanbestedingsbeleid een 5 procentregeling wordt toegepast om mensen zonder werk sneller aan het werk te helpen;
- handhaving van de uitgangspunten bij het realiseren van het project Waterfront;
- maximaal benutten van de uitbreiding van Lelystad Airport door zoveel mogelijk werkgelegenheid in Harderwijk te realiseren;
- een integraal stadspromotieplan (de doelstellingen van Stichting Harderwijk Recreatie en Toerisme en Stichting Harderwijk Hanzestad en de aanbevelingen in het 'Manifest Harderwijk 2010' kunnen hiervoor als basis dienen) dat de werkgelegenheid in de toeristische sector stimuleert.

3. Zorg voor kwetsbare mensen

De zorg voor en ondersteuning aan inwoners van Harderwijk – die niet in staat zijn zichzelf te redden – is een belangrijke gemeentelijke taak. De PvdA Harderwijk maakt zich hierbij sterk voor het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Kortom, dat wij samen verantwoordelijk zijn voor een leefbare samenleving voor iedereen.

De AWBZ dreigt onbetaalbaar te worden en de gemeente krijgt nu de taak om de gaten die hierbij vallen op te vullen. Omdat er steeds meer mensen gebruik moeten maken van zorg en ondersteuning, is extra aandacht en geld nodig. Goede en betaalbare zorg moet voor iedereen beschikbaar zijn. De PvdA Harderwijk steunt het tot nu toe ontwikkelde WMO-beleid in Harderwijk. Het uitgangspunt van dit beleid is: 'Lokaal waar kan, regionaal waar moet'. De PvdA Harderwijk is tevreden over het beleid van de gemeente en juicht het toe dat WMO-gelden van het rijk uitsluitend voor WMO-zaken gebruikt worden.

Toch vindt De PvdA Harderwijk dat een aantal zaken beter kan. De menselijke maat moet terugkeren in de zorg. Dit betekent dat zorg en ondersteuning zoveel mogelijk thuis of in de wijken geleverd worden. Door professionele zorgers als het nodig is, door vrijwilligers als lichte ondersteuning genoeg is. Ook betekent dit dat je als zorgvrager met zo min mogelijk mensen te maken moet hebben. En dat iedereen weet waar je naartoe moet als je zorg of ondersteuning nodig hebt.

Op mantelzorgers (familie, buren, vrienden) wordt steeds vaker een beroep gedaan. Deze toegenomen druk op de mantelzorgers wordt mede veroorzaakt door de bezuinigingen in de AWBZ. Mantelzorgers moeten daarom passende ondersteuning krijgen van de gemeente, zodat zij hun zorg kunnen blijven volhouden. Ook mensen die geen beroep kunnen doen op mantelzorgers, omdat zij die niet hebben, moeten vooral niet worden vergeten.

De PvdA Harderwijk is voorstander van gebundelde krachten in zorg en welzijnswerk. Het is belangrijk dat duidelijk is waar inwoners van Harderwijk zorg, steun en activiteiten kunnen halen. Het vormen van één welzijnsinstelling door Stichting Welzijn Ouderen, Welzijn op Maat en de Algemene Hulpdienst zal daarom nadrukkelijk in beeld moeten komen. Ook moet de overgang van het regionale steunpunt mantelzorg naar een lokaal werkend steunpunt gepaard gaan met een degelijke structurele financiering. Dat geldt ook voor de inhoudelijke kennis van de medewerkers van het huidige steunpunt mantelzorg: hun netwerken en deskundigheden moeten ook een plaats krijgen in de nieuwe organisatie.

De intensieve vrijwillige zorg door de Algemene Hulpdienst kan voor zowel mantelzorgers als voor mensen zonder sociaal netwerk veel betekenen. De PvdA Harderwijk vindt het noodzakelijk, gezien het beroep dat de WMO en de bezuinigingen in de AWBZ doen op mantelzorg en vrijwilligers, dat er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om hen te ondersteunen.

De komende raadsperiode wil de PvdA Harderwijk:

- gemeentelijk welzijnsbeleid dat is gericht op het bevorderen van contact tussen mensen in de wijken om vereenzaming te voorkomen (wijkgerichte aanpak);
- voor kwetsbare mensen de garantie dat de huishoudelijke zorg of hulp gegeven wordt door zorgmedewerkers als dit nodig is of door schoonmaakhulpen als dat voldoende is;
- diensten van schoonmaakhulpen die voldoen aan landelijk vastgestelde kwaliteitseisen, zowel van uitvoering van werk als van bejegening van klanten;
- bij aanbestedingen voor huishoudelijke hulp dat de gemeente reële tarieven blijft bieden en organisaties met directieleden die een inkomen hebben boven de Balkenende-norm van inschrijving uitsluit;
- van de gemeente een ruimhartige ondersteuning van mantelzorgers met een duidelijke toegang tot mantelzorgondersteuning (mantelzorgloket);
- goede begeleiding en opvangmogelijkheden voor beginnend dementerenden, die door de veranderingen van de AWBZ hiervoor niet meer in aanmerking komen; hiertoe zal de gemeente zich aansluiten bij een regionaal samenwerkingsverband van huisartsen, zorgaanbieders en welzijnsorganisaties (ketenzorg);
- in Harderwijk een bijna-thuis-huis of een hospice, waar mensen op de door hun gekozen wijze hun laatste levensdagen (met goede zorg en ondersteuning) kunnen doorbrengen en beëindigen;
- één gemeentelijk loket voor zorg, welzijn en ondersteuning;
- jongeren, vooral ook Harderwijkers van niet-Nederlandse afkomst, meer betrekken bij vrijwillige zorg en vrijwilligerswerk;
- uitvoering van alcohol- en drugspreventieprogramma's;
- een ombudsteam bemoeizorg om kwetsbare mensen (zowel ouderen als jongeren die niet in staat zijn zelf hulp te vragen) bij de hand te nemen en de weg te wijzen in het woud van regeltjes;
- een Centrum voor Jeugd en Gezin in Harderwijk dat extra inzet op preventiewerk ter voorkoming van jeugdproblematiek en bevordering van gezond gedrag;
- een wethouder met de portefeuille Jeugdzaken.

4. Sociaal; solidair en solide

Een fatsoenlijk bestaan voor iedereen is een van de doelen die de PvdA Harderwijk nastreeft. Door de recessie waarin onze economie momenteel verkeert is vooral armoedebestrijding urgenter geworden.

De eerste tekenen dat kwetsbare groepen (jongeren, laagopgeleiden, eenoudergezinnen en nieuwe Harderwijkers) de eerste slachtoffers worden zijn al zichtbaar. Naast diverse financiële regelingen dit te bestrijden is het creëren van werk de beste remedie.

Iedereen in Harderwijk moet een kans krijgen om aan de samenleving mee te doen. Wie werkeloos wordt of niet kan werken laten we niet in de steek. De PvdA Harderwijk wil een solidair en solide sociaal vangnet. Hierbij gaat het niet alleen om inkomen. Ook om goede zorg en een dak boven je hoofd.

De PvdA Harderwijk wil voorkomen dat steeds meer mensen met een laag inkomen in grote financiële problemen komen als schulden oplopen. Problemen in de gezinssituatie, sociaal isolement en dreigende dakloosheid gaan meestal samen met schulden. Schuldhulpverlening moet actiever en effectiever, vindt de PvdA Harderwijk. Armoede bestrijden doe je schouder aan schouder.

Juist Harderwijk zal als sociale stad alles op alles moeten zetten om ervoor te zorgen dat al haar inwoners aan de samenleving kunnen meedoen. Met extra inzet om stads- en dorpsgenoten te helpen die met moeite de eindjes aan elkaar kunnen knopen.

De komende raadsperiode wil de PvdA Harderwijk:

- een Sociaal Investeringsfonds voor onder andere schrijnende gevallen en het in stand houden van kwalitatief hoogwaardige zorg op maat;
- schuldhulpverlening voor mensen die diep in de schulden dreigen te raken, die binnen twee weken van start gaat en waarbij wordt gekeken naar financiële, sociale en psychosociale problemen;
- het aantal huisuitzettingen terugdringen naar nul;
- geen sollicitatieplicht als blijkt dat mensen echt niet meer kunnen werken;
- maximale kwijtschelding van gemeentelijke lasten voor mensen met een inkomen tot 120 procent van het bijstandsniveau;
- een Stadspas waarmee iedere inwoner van Harderwijk van 12 jaar en ouder automatisch lid is van de bibliotheek, kortingen krijgt bij andere instellingen en bij deelname aan sportieve of culturele evenementen; met extra opwaardeermogelijkheden kan de Stadspas voor minima en zorgafhankelijke mensen onder meer van dienst zijn bij openbaar vervoer, deelname aan culturele activiteiten, lidmaatschap van sportclubs en cursussen bij Centrum voor de kunsten 't Klooster);
- microkredieten (renteloze starterlening) inzetten voor mensen met een bijstandsuitkering die een eigen bedrijfje willen starten;
- budgetverhoging voor de uitvoering van langdurigheidtoeslag;
- voor minima een extra bijdrage voor de extra schoolkosten per schoolgaand kind dat middelbaar onderwijs volgt;
- actievere voorlichting over inkomensondersteuning;
- Voedselbank of soortgelijke lokale initiatieven overbodig maken.

5. Wonen; betaalbaar en bereikbaar

Iedereen verdient een goed dak boven het hoofd en heeft het recht op een prettige woon- en leefomgeving. De PvdA Harderwijk wil speciale aandacht voor groepen woningzoekenden die het moeilijk hebben op de woningmarkt. Het gaat hierbij om (jonge) starters, ouderen en mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking. De groei van het aantal huishoudens in Harderwijk komt bijna volledig voor rekening van alleenstaande huishoudens. Er zijn nu al meer alleenstaande huishoudens dan 'klassieke' twee oudergezinnen met kind(eren). Ook voor hun huisvesting is de gemeente verantwoordelijk. Dit vraagt om goede afstemming van vraag en aanbod.

Helaas zijn de wachttijden voor goedkope huurhuizen lang en koophuizen vaak onbetaalbaar en onbereikbaar. Bovendien is nu door de crisis de situatie verslechterd, omdat het lastiger is geworden om een woning te financieren. Om te voorkomen dat Harderwijk een te sterk vergrijzende stad, wordt met alle gevolgen van dien, is het van groot belang jongeren de mogelijkheid te geven om in Harderwijk te (blijven) wonen.

De gemeente kan bijdragen aan de oplossing van deze problematiek door voor sociale huurwoningen een lagere grondprijs te berekenen. Bij een koophuis dat nu wordt gebouwd, kan de uit te geven gemeentegrond in de toekomst worden afgerekend (erfpacht). Als het inkomen van kopers stijgt, lossen zij dit voorschot af.

Behalve duurzaam en aanpasbaar nieuw bouwen zullen woningcorporaties, in samenspraak met gemeente en burgers, ervoor moeten zorgen dat bestaande woningen opgeknapt en aan de behoefte aangepast worden. De PvdA Harderwijk is voorstander van actieve bondgenootschappen tussen corporaties, ontwikkelaars, gemeente en bewoners; en zal hen aanspreken op hun maatschappelijke verantwoordelijkheden. Helaas komt het nu nog voor dat bewoners onvoldoende betrokken zijn bij plannen voor sloop en renovatie van woningen. Daarom moeten bewoners het recht krijgen om afspraken te maken hoe zij betrokken (willen) worden bij de herstructurering van hun woonwijk. Die afspraken moeten worden vastgelegd in een 'lokaal handvest'.

Een goed ingerichte openbare ruimte bepaalt mede het woon- en leefklimaat. Voor de PvdA Harderwijk betekent dit onder meer ruime speelplaatsen voor kinderen, goed onderhouden groen, veilige wandel- en fietspaden en voldoende parkeergelegenheid. Om te voorkomen dat woonwijken dichtslibben met geparkeerde auto's, wil de PvdA Harderwijk extra parkeervoorzieningen aan de randen van wijken en buurten om deze problemen op te lossen.

Goed wonen in Harderwijk kan niet zonder goede bereikbaarheid per fiets, auto, openbaar vervoer en te voet. De PvdA Harderwijk pleit voor het verbeteren van de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers, vooral ten opzichte van automobilisten. Om verkeersverstoppingen in de stad te voorkomen, is de PvdA Harderwijk al jaren voorstander van het weren van auto's in de binnenstad, een goed parkeerverwijzingssysteem en een 'verkeersknip' in de Vitringasingel.

Voldoende parkeervoorzieningen rondom de binnenstad en een parkeer- en vervoerstransferium op een locatie buiten de stad; dat zijn de keuzes die de PvdA Harderwijk wil maken om deze verkeersproblemen aan te pakken. Harderwijk moet een bereikbare stad zijn. En ook met de trein en de bus goed bereikbaar. De handhaving van de stadsbus en het verbeteren van treinverbindingen (door het metrolijnachtige Randstadspoor) juicht de PvdA Harderwijk van harte toe. De PvdA Harderwijk is voorstander van een tweede NS-station met een groot parkeertransferium aan de rand van de stad, waar eveneens de intercity (ook wel interregionale sneltrein genoemd) kan stoppen.

De komende raadsperiode wil de PvdA Harderwijk:

- versterking van de regionale centrumfunctie van Harderwijk (werkgelegenheid, zorg- en onderwijsvoorzieningen, theater);
- de geplande woningbouw realiseren in Drielanden-West en Waterfront met behoud van huidige regionale opvangfunctie;
- het Stationsgebied reserveren voor andere functies, zoals regionale (onderwijs)voorzieningen, een scholencampus en woningen en dit goed te ontsluiten via een tunnel onder het spoor;
- zorgen voor voldoende goedkope huurwoningen (tot 500 euro per maand) en koopwoningen (tot 170.000 euro) voor starters en ouderen in Drielanden-West en in Waterfront (bijvoorbeeld woningen met erfpacht);
- onderzoek naar mogelijkheden voor een parkeergarage aan de Selhorstweg (terrein Albert Heijn) met woningen en voor een parkeergarage met woningen op parkeerterrein Westeinde;
- gevarieerde, gemêleerde en levensloopbestendige woning(op)bouw en bevolkingssamenstelling in alle wijken (dus ook in het Waterfront);
- handhaven van de inkomenstoets bij woningtoewijzing om 'scheef wonen' zoveel mogelijk te voorkomen;
- bij alle nieuwbouwprojecten maar ook bij de bestaande woningvoorraad aandacht voor duurzaam wonen, bruikbaarheid en bereikbaarheid voor mensen met functiebeperkingen;
- openbare voorzieningen die toegankelijk zijn voor mensen met een beperking (niet alleen het gebouw, ook de weg er naartoe);

- bouwen en renoveren voor bewoners en mét bewoners (zoals in de Zeebuurt);
- betrokkenheid van bewoners vastleggen in een 'lokaal handvest' (recht van bewoners om onafhankelijk deskundige in te schakelen bij herstructurering, het recht op terugkeer in oude buurt en over de financiële haalbaarheid van een vervangende woning);
- parkeren op eigen terrein bevorderen daar waar mogelijk, gedeeld autogebruik bevorderen door extra parkeerplaatsen en extra parkeergelegenheid realiseren aan de randen van woonwijken;
- goede samenwerking en afstemming met woningcorporaties;
- voldoende speelplaatsen, goed onderhouden groen, veilige wandel- en fietspaden;
- in Hierden een betere bescherming van het landschappelijk karakter, inclusief wegen en paden;
- onderzoek naar de mogelijkheden om de Oude Zuiderzeestraatweg, ter hoogte van kerk en school, met haar straatfunctie en straataanzien meer het karakter te geven van een dorpsbrink;
- degelijk onderzoek naar de mogelijkheden van een tweede NS-station met een groot parkeer- en vervoerstransferium aan de rand van de stad;
- tussen 2010 en 2014 een duidelijke keuze van de gemeente om in 2020 een intercity/interregionale sneltreinstop in Harderwijk te kunnen realiseren;
- optimaal geregelde stadsbusverbinding (lijn 3) van Drielanden naar de binnenstad.

6. Woonwijken; schoon en veilig

De PvdA Harderwijk vindt dat iedereen recht heeft op een fijne woonwijk. Een woonwijk waar men zich veilig en thuis kan voelen. Waar kinderen buiten kunnen spelen, bewoners binding hebben met de woonwijk en met elkaar. Een woonwijk waar kansen zijn voor bewoners om zich te ontwikkelen en het gevoel hebben dat zij het verschil kunnen maken. Juist in hun woonwijk.

Zo'n woonwijk ontstaat als bewoners, gemeente, woningcorporaties en welzijnswerk de handen ineen slaan. Bewoners ondersteunen bij hun verantwoordelijkheid voor de leefbaarheid in hun woonwijk maakt dat woonwijken er goed uitzien en mensen zich veilig voelen. Ook de kwaliteit van sociale relaties neemt dan toe.

De huidige sociaal en economische realiteit vraagt om gezamenlijk slagvaardig handelen van gemeente en inwoners van onze stad.

De PvdA Harderwijk is er trots op dat zij veel heeft bijgedragen aan het opknappen van de binnenstad, onze huiskamer. De Kwaliteitsslag Binnenstad heeft er voor gezorgd dat er meer boven winkels wordt gewoond, lelijke lege plekken weer zijn bebouwd, tal van panden een renovatiebeurt hebben gekregen en monumenten zijn of worden gerestaureerd (zoals de stadsmuren). En dat de Markt weer die centrale plek van ontmoeting is. Maar we zijn er nog niet. Voortzetting van deze succesvolle aanpak van de Kwaliteitsslag Binnenstad is noodzakelijk.

De komende raadsperiode wil de PvdA Harderwijk:

- in alle woonwijken in Harderwijk een wijkcomité met eigen wijkbudget;
- echte zeggenschap bieden en initiatieven die burgerschap stimuleren;
- in elke woonwijk een wijkwethouder;
- verhoging van wijkbudgetten voor wijk- en buurtbeheer door invoering van een 'snelle actie'-pot;
- voorkomen van isolement door middel van sociale activering en vrijwilligerswerk, ook op wijkniveau;
- het creëren van basisvoorzieningen op wijkniveau;
- voortzetting en intensivering van de aanpak van sociaal zwakkere wijken;
- stimuleren van woonwijken met een gevarieerd woningaanbod van huurwoningen en koopwoningen;
- integraal (buurtbewoners, woningcorporaties, politie en welzijnswerk) optreden bij overlast en leefbaarheidvraagstukken;
- betere controle op de handhaving van afspraken over overlast;
- stichtingen en organisaties met een open karakter die de dialoog en maatschappelijke deelname willen bevorderen financieel ondersteunen (Platform Samen Kleurrijk, Navitas, Stichting Bevordering Betrokkenheid Harderwijk en anderen);

- intensieve samenwerking op wijkniveau tussen scholen, jeugdzorg en politie;
- voortzetting van de Kwaliteitsslag Binnenstad.

7. Milieu; groen en duurzaam

Voor de PvdA Harderwijk staat centraal dat de samenleving zich duurzaam dient te ontwikkelen, ook in Harderwijk. De PvdA Harderwijk is van mening dat we met zijn allen een flinke steen moeten bijdragen aan duurzaamheid. Gemeente, ondernemers en inwoners. Allemaal moeten we ons gedrag zodanig aanpassen dat ook onze kinderen en kleinkinderen in een schone en groene stad kunnen wonen en werken.

De laatste jaren is in Harderwijk een impuls gegeven aan duurzaam bouwen. Toch wil de PvdA Harderwijk meer. Het zou voor de gemeente een extra uitdaging moeten zijn om opdrachtgevers van woningbouw actiever te stimuleren om een zo milieuvriendelijk mogelijk bouwplan op te stellen.

De PvdA Harderwijk ziet een koppeling van de afvalstoffenheffing aan de aangeboden hoeveelheid afval als de beste invulling van het beginsel 'de vervuiler betaalt'. Bij onkruidbestrijding worden door de gemeente nog steeds milieuschadelijke bestrijdingsmiddelen gebruikt. De PvdA Harderwijk wil dat dit stopt. Ook dient bij groenbeheer de beleving van groen meer aandacht te krijgen. Mensen voelen zich prettiger in een groene omgeving. Bovendien helpt groen, met name bomen, om fijn stof uit de lucht te filteren.

PvdA Harderwijk is voorstander van terughoudend beleid bij het kappen van bomen. Als door ziekte of onontkoombare ruimtelijke ontwikkelingen kappen noodzakelijk is, vindt herplant plaats; van bomen die passen in ons landschap en tegelijkertijd het karakter versterken van de directe omgeving (bos, plantsoen, plein en straat). De PvdA Harderwijk wil voorts dat bij maaien en inzaaien van bermen en grasland rekening gehouden wordt met insecten, met name bijen. Dit betekent zaaïen van bijvriendelijke bloemen en niet maaien in de periode van actief bijenbezoek.

De PvdA Harderwijk wil dat de gemeente ook schoner openbaar vervoer en meer fietsgebruik prominenter op de politieke agenda zet. Beleid over de bereikbaarheid in en rondom Harderwijk en Hierden moet een aanmerkelijk hogere prioriteit krijgen.

Bij groenbeheer hoort ook duisternis. In Nederland is nog weinig echte duisternis. Duisternis staat soms op gespannen voet met gevoel van veiligheid en politiekeurmerk veilig wonen. Toch zouden we in Harderwijk met elkaar eens goed moeten nadenken wat duisternis betekent voor mens en dier en hoe we er in onze stad mee omgaan. Openbare verlichting kan hier en daar best een beetje minder. De PvdA Harderwijk wil debat en beleid op dit gebied.

In het buitengebied raken steeds meer conventioneel agrarische percelen in onbruik. De kans op verpauperen ligt op de loer. Op deze locaties moet meer ruimte worden geboden voor milieuvriendelijk 'alternatief agrarisch' ondernemen. Te denken valt aan extensievere vormen van landbouw, eventueel in combinatie met kleinschalige nevenactiviteiten voor toeristen of zorgboerderijen.

Bedrijven kunnen veel aan elkaar hebben. De afvalstoffen van het ene bedrijf zijn soms nuttig te gebruiken door een ander bedrijf. Dat geldt ook voor restwarmte. Slimme combinaties, daar draait het dan om. Het management van de bedrijventerreinen moet gespist zijn op duurzaamheid en alle kansen die dit biedt. De gemeente zal dit steviger moeten stimuleren. Door zelf het beste voorbeeld te geven en startsubsidies, advies en bemiddeling aan te bieden aan bedrijven.

Centrum voor Milieu en Natuureducatie De Hortus dient haar taken doelgericht te kunnen uitvoeren. Met steun van de gemeente en via projecten voor scholen door samenwerking met bibliotheek, Stadsmuseum Harderwijk, Gilde van Harderwijker Stadsgidsen en lokale natuur- en milieuverenigingen.

De komende raadsperiode wil de PvdA Harderwijk:

- afvalstoffenheffing koppelen aan de aangeboden hoeveelheid afval;
- stoppen met gebruik van milieuschadelijke middelen bij onkruidbestrijding;
- meer ruimte voor milieuvriendelijk alternatief agrarisch ondernemen in het buitengebied;
- rekening houden met bijen bij inzaaien van bermen en maaien van grasland;
- duurzaam management van bedrijventerreinen en duurzaam ondernemen stimuleren;
- kwalitatief goede huisvesting voor Centrum voor Milieu en Natuureducatie De Hortus voor het uitvoeren van doelgerichte natuur- en milieueducatie, advies en voorlichting aan de jeugd en aan volwassenen;
- een ambitieuzer gemeentelijk milieubeleid;
- duurzaam inkopen door de gemeente bevorderen;
- gebruik van openbaar vervoer en fietsgebruik stimuleren;
- inwoners tijdig betrekken bij aanpassingen aan het groen in wijken en buurten;
- beperking van de (geluid)overlast van overvliegende vliegtuigen.

8. Onderwijs, sport, kunst en cultuur; een mix

De PvdA Harderwijk ziet graag op allerlei samenwerkingsfronten meer verbanden ontstaan tussen onderwijs, sport, kunst en cultuur; als een mix van meerwaarde.

8.1 Onderwijs: niemand van school zonder diploma

De PvdA Harderwijk staat voor goed, toegankelijk en betaalbaar onderwijs voor iedereen. Voor je hele leven. Onderwijs (basisschool, voortgezet onderwijs, middelbaar en hoger beroepsonderwijs als ook volwassenenonderwijs) zal moeten worden gegeven in goed uitgeruste scholen die passen bij het onderwijs van deze tijd. Scholen waarbij de kwaliteit zich niet alleen uit in het gebouw, maar zeker ook qua inhoud van het onderwijs. Adequaat en anticiperend op maatschappelijke ontwikkelingen zoals specifieke aandacht voor leerlingen die het (net) niet weten te redden en een extra steuntje in de rug nodig hebben.

In de visie van de PvdA Harderwijk begint de school al bij de peuter- en kleuteropvang. Tussen de voorzieningen in de voor- en vroegschoolse educatie en het basisonderwijs zal de afstemming rond leerlingen optimaal moeten zijn om eventuele problemen bij leerlingen vroegtijdig bij de kop te kunnen pakken. De PvdA Harderwijk is een groot pleitbezorger van de Brede School waar alle voorzieningen voor 0-12 jarigen in een wijkgericht samenwerkingsverband samen werken. Daar waar mogelijk is de voorzieningen onder een dak te plaatsen wat de samenwerking extra kan bevorderen. Daar zijn de lijnen kort en wordt er multifunctioneel gebruik gemaakt van het principe Brede School en het gebouw.

De PvdA Harderwijk wil een onderzoek naar de komst van een zogenaamd 'multidisciplinair pedagogisch onderwijscentrum' voor het basisonderwijs. Hierin kunnen alle onderwijsondersteunende diensten in één centrum worden ondergebracht waardoor voor 0-12 jarigen een 'dagarrangement' ontstaat waarin onderwijs, opvang en zorg voor een integraal aanbod zorgen.

Als jongeren niet naar school willen of niet willen werken, zullen ze moeten worden aangepakt en de ouders zullen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheden. De PvdA Harderwijk zet alles op alles om er voor te zorgen dat jongeren hun opleiding afsluiten met een diploma dat hen een goed perspectief op de arbeidsmarkt biedt. Nog teveel jongeren verlaten de school zonder diploma. Voor de PvdA Harderwijk is iedere jongere die zonder diploma de school verlaat er een teveel..

De PvdA Harderwijk pleit voor een breed aanbod van (openbare) basisonderwijsvoorzieningen in elke wijk. Van kinderopvang tot hoger beroepsonderwijs; het zal in Harderwijk aanwezig moeten zijn om het voor allerlei groepen interessant te maken in hier te (blijven) leren. Inclusief een meer gestructureerde aansluiting van het onderwijsaanbod op de lokale arbeidsmarkt.

De komende raadsperiode wil de PvdA Harderwijk:

- kinderopvang en buitenschoolse opvang die voor alle doelgroepen voldoende beschikbaar zijn;
- extra aandacht voor kinderen met een achterstand. Initiatieven hiervoor zoals schoolbegeleiding en onderwijsondersteunende activiteiten (bijvoorbeeld door Navitas en Tabula Rasa) verdienen meer gemeentelijke ondersteuning;
- kwalitatief slechte scholen zullen moeten verbeteren of anders de deur sluiten;
- geen zwarte scholen, dus geen segregatie in het onderwijs.
- in elke woonwijk een Brede School met onderwijsvoorzieningen voor 0-12 jarigen (kinderopvang/buitenschoolse opvang, basisonderwijs) en andere wijkvoorzieningen, inclusief een breed aanbod aan wijk- en buurtactiviteiten
- extra (taal)lessen om de kansen te vergroten voor kinderen om een havo/vwo-opleiding te volgen (bijvoorbeeld met huiswerkbegeleiding door Navitas of Tabula Rasa);
- bezuinigingen op onderwijsbegeleiding heroverwegen;
- onderzoek naar de mogelijkheden voor een multidisciplinair pedagogisch centrum;
- verzuim en schooluitval tot een minimum beperken door scholieren en vooral ouders direct aan te spreken op hun verantwoordelijkheden;
- discriminatie en intimidatie (pesten) op scholen meteen aanpakken;
- stageplekken en 'lessen op de werkvloer' realiseren zodat toekomstige werknemers en werkgevers al met elkaar kunnen samenwerken;
- het aanbod van kwalificaties in het onderwijs beter laten aansluiten op de vraag van de arbeidsmarkt. Scholen en werkgevers moeten dit beter op elkaar afstemmen;
- een gemeentelijke beleidsvisie op onderwijs (met Brede School, harmoniseren van het aanbod voor 0-12 jarigen en voortgezet onderwijs in relatie tot arbeidsmarkt);
- extra inspanningen om (vormen van) hoger beroepsonderwijs in Harderwijk te huisvesten.

8.2 Sport: verbindt en daagt uit

In de sport weerspiegelt zich de stand van de stad. Investeren in sport is voor de PvdA Harderwijk een investering in het voorkomen van veel maatschappelijke problemen, zoals overgewicht, langs elkaar heen levende bevolkingsgroepen en probleemjongeren.

Sport verbindt en daagt uit. Sport scheidt een gevoel van saamhorigheid en zorgt voor groepsgevoel en onderling respect. Sport zorgt voor een betere gezondheid maar bevordert ook het meedoen aan de samenleving en het versterken van de onderlinge banden tussen mensen. Sport moet voor iedereen toegankelijk zijn. Het inkomen mag geen drempel zijn om aan sport mee te doen.

Sportverenigingen vervullen een belangrijke maatschappelijk functie in de gemeente. Het is ondanks het teruglopende aantal vrijwilligers van belang dat er een breed aanbod van sportclubs blijft bestaan. Wil Harderwijk een sportstad van betekenis worden, dan zal nog het nodige moeten worden geïnvesteerd in de gemeentelijke sportaccommodaties, onder meer voor kunstgras. Voor deze investeringen bij verenigingen zoals De Mezen, Unitas, VVOG, Zwart-Wit '63 en vv Hierden zal de gemeente, als eigenaar van de sportparken, substantieel moeten bijspringen.

De komende raadsperiode wil de PvdA Harderwijk:

- sportactiviteiten in buurten en wijken stimuleren en opnemen in het sport- en welzijnsbeleid;
- investeren in kunstgrasvoorzieningen voor buitensportaccommodaties;
- meer vrijwilligers bij verenigingen betrekken door middel van het aantrekkelijker maken van het vrijwilligerswerk;
- via organisaties zoals Cliëntenraad Maximaal voor Minima, Platform Samen Kleurrijk, Navitas, Stichting Bevordering Betrokkenheid Harderwijk, daklozenopvang en welzijnswerk extra aandacht besteden aan doelgroepen die niets of weinig aan sport doen door middel van stimuleringsubsidies aan clubs of individuen.

8.3 Kunst en cultuur: bron van inspiratie

Inspirerend kunst- en cultuurbeleid met ambitie, dat is wat de PvdA Harderwijk wil. Een gevarieerd aanbod van evenementen en kunst- en cultuurvoorzieningen met samenwerkende organisaties, waarvan ook alle scholen gebruikmaken. Een aanbod waarmee Harderwijk als ambitieuze kunst- en cultuurstad, en Hanzestad, zich volop profileert en daarbij ook haar regionale centrumfunctie waarmaakt op het gebied van kunst en cultuur.

De PvdA Harderwijk wil een Waterfronttheater (mogelijk in combinatie met een congrescentrum of watergerelateerd Hanzemuseum) waarmee Harderwijk als cultuurstad echt voor de dag kan komen. Het Klooster(plein) moet een Cultuurplein worden: de centrale plek waar kunst en cultuur leeft en beleefd wordt.

De komende raadsperiode wil de PvdA Harderwijk:

- gestructureerd en actief stimulerend gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid vastgelegd in een beleidsplan dat inspireert en sprankelt;
- Klooster(plein) ombouwen tot autovrij Cultuurplein en bij culturele evenementen als culturele navelstreng verbinden met Stadspark De Hortus en het nieuwe Houtwalpark;
- Cultuurpunt.Uit helpen om te functioneren als volwaardig cultureel coördinatiepunt;
- Estrado helpen om te functioneren als volwaardig poppodium;
- een culturele coördinator (bij Cultuur.Uit) voor afstemming van communicatie, marketing, programmering, culturele evenementen en ontplooiing van nieuwe culturele initiatieven;
- een Cultureel Platform met een breed samengestelde vertegenwoordiging van instellingen en organisaties;
- een theater gecombineerd met een kleinere theaterzaal aan het Waterfront;
- een architectuurbeleidsplan, inclusief inventarisatie van belangwekkende panden en andere bouwwerken;
- beter beheer van het lokaal cultuurhistorische erfgoed;
- betere bescherming van het historische karakter van de binnenstad, woonbuurt Het Nachthok en de dorpskern in Hierden;
- meer tijd en aandacht voor archeologisch onderzoek;
- toegankelijke kunst- en cultuurbroedplaatsen in Harderwijk waar volop geëxperimenteerd en geëxposeerd kan worden;
- meer kunst in de openbare ruimte.

9. Financiën op orde

De PvdA Harderwijk wil het deugdelijke, solide financieel beleid dat de gemeente de afgelopen jaren heeft gevoerd voortzetten. Dat wil zeggen: we geven niet meer uit dan er binnenkomt. Uitgangspunt voor de PvdA Harderwijk blijft dat gemeentelijke belastingen niet meer dan alleen trendmatig verhoogd mogen worden. We willen ons handhaven in de top van Nederlandse gemeenten met de laagste lastendruk. Om dit in de huidige economisch moeilijke tijd voor elkaar te krijgen, moeten er keuzes worden gemaakt. De PvdA Harderwijk wil blijven investeren in goed sociaal beleid. Want iedereen telt mee en niemand hoeft aan de kant te staan. De PvdA Harderwijk vindt dat sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen.

De komende raadsperiode wil de PvdA Harderwijk:

- geen verhoging van onroerende zaakbelasting (ozb) anders dan trendmatig;
- oud beleid omzetten naar financieren van nieuw beleid.